

ΠΑΣΧΑΛΙΑ ΤΡΑΥΛΟΥ

*K*λειδωμένο
συρτάρι

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΕΙΡΩΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΤΕΧΝΙΑ

[...]«Κι εμείς;»

«Τι εμείς;»

«Εμείς τι είμαστε, Έκτορα; Χώρια ή μαζί;»

«Εμείς... Εγώ είμαι σαν πατέρας σου και ...»

«Δεν είσαι πατέρας μου. Μην παραλογίζεσαι και μην έχεις την απαίτηση να συμμετέχω κι εγώ στο θέατρο του παραλόγου που σκηνοθετείς. Μπορεί να έπαιξες αυτόν το ρόλο για ένα διάστημα αλλά δεν μπορείς να υποκρίνεσαι μια ολόκληρη ζωή.»

«Δεν καταλαβαίνεις και δε σε παρεξηγώ. Παιδί είσαι ακόμη και...»

«Δεν είμαι πια παιδί. Ενηλικιώθηκα, το κατάλαβες; Δες με!» τον προκάλεσε, και με μια κίνηση άνοιξε τα κουμπιά του φορέματός της, αφήνοντας γυμνό στη θέα του το στήθος της.

Έμεινε άναυδος. Κοκκίνισε. Από ντροπή, από σαγήνη, από πανικό, από θυμό. Όλα του τα αισθήματα ένα χαρμάνι, με κυβερνήτη του μωδιασμένου κορμιού του τον πόθο, που του έδινε διαταγές: *Αρπαξέ τη, φίλησέ τη, δικιά σου είναι, σου δίνεται, γεύσου την!* Μια καυτή λάβα μέσα του γύρευε εκτόνωση. Η αγκαλιά του την περιέμενε. Τα χέρια του αδημονούσαν να διατρέξουν τις άψογες γραμμές του κορμιού της, ν' αγγίξουν τις στητές θηλές της μέσα απ' το φόρεμά της, το στόμα του λαχταρούσε τη γεύση του φιλιού της. Φαντασιώσεις άρχισαν να πολιορκούν το μυαλό του και να γυρεύουν την πραγμάτωσή τους πάνω στο αφράτο χαλί της Ελπινίκης.

Λαχταρούσε να πιει απ' το αγίασμα της ηδονής της, και το κορμί του ήταν έτοιμο να σπάσει τα δεσμά κάθε λογικής όταν, αιφνίδια, όρμησε στο μυαλό του η εικόνα του φοβισμένου κοριτσιού στο κατώι της Κύπρου με το φαφούτικο στόμα όπου έλειπαν δυο κοπτήρες, που τον κοίταζε πίσω από το παραπέτασμα της μνήμης...

Κατέβασε τα μάτια στο χαλί και ηρέμησε μετρώντας τους κεντητούς μαιάνδρους της ύφανσης.

«Δεν είμαι πια παιδί», ψέλλισε εκείνη και, κουμπώνοντας

με γρήγορες κινήσεις το φόρεμά της, έπεσε στα γόνατα πάνω στο χαλί και παραδόθηκε στο κλάμα της.

Ο Έκτορας παρέμενε σε απόσταση ασφαλείας. Δεν ήταν παιδί. Το ήξερε και το έβλεπε καιρό τώρα ότι είχε εξελιχθεί σε μια εκθαμβωτική γυναίκα που παραβίαζε τις αντιστάσεις του. Αλλά τι θα μπορούσε να γίνει μεταξύ τους; Τους χώριζαν κοντά είκοσι χρόνια και άπειρες τραυματικές εμπειρίες. Και υπήρχε πάντα σαν καρμανιόλα πάνω από το κεφάλι τους η παλιά κατάρα της Σεβαστής.

«Έλα στα συγκαλά σου, Μελίνα μου. Αυτό που νιώθεις δεν είναι παρά μια... ορμονική παρενέργεια. Η εφηβεία δίνει στα αισθήματα διαστάσεις υπερβολικές. Μόλις συνέλθεις όλα αυτά θα σου φαίνονται αστεία».

Τον πλησίασε σε απόσταση αναπνοής. Η ανάσα της άγγιξε το πρόσωπό του, τα χείλη της τραβούσαν σαν μαγνήτες τα δικά του. Το κορμί του ξυπνούσε σαν μάζα ηφαιστείου που ήθελε επιτέλους να εκτονωθεί με μια έκρηξη. Ένιωσε τον καλπασμό του πόθου μέσα του να τον δονεί σύγκορπο.

«Ορκίσου ότι δε με θέλεις», του είπε, ενώ ήδη το κορμί της άγγιζε το δικό του τάζοντάς του παραδείσους. Η γλώσσα του δέθηκε κόμπος, ο ξεσηκωμός των αισθήσεών του τον οδήγησε σε μια έκσταση της ψυχής και μια σύγχυση του κορμιού του που είχε ξυπνήσει και απαιτούσε να απολαύσει το δώρο που του προσφερόταν απλόχερα.

«Εγώ μεγάλωνα έναν άγγελο και τώρα έχω ένα σατανά απέναντί μου!» προσπάθησε να τη συνεφέρει με δυσκολία και να επαναφέρει την ισορροπία στη σχέση τους.

«Είναι αργά πια για ψέματα. Είμαι ερωτευμένη μαζί σου, Έκτορα, και όσο κι αν προσπαθείς να πείσεις τον εαυτό σου για το αντίθετο, κι εσύ νιώθεις το ίδιο για μένα. Οφείλουμε λοιπόν να δούμε την αλήθεια κατάματα».

«Νομίζεις ότι είσαι ερωτευμένη. Ένα πρωί θα ξυπνήσεις, θα αντικρίσεις ένα γέρο στα κακά του χάλια και θα διαπιστώ-

σεις ότι έχεις χαραμίσει τα νιάτα σου από ευγνωμοσύνη για όσα σου πρόσφερα».

«Δε νομίζω. Ξέρω, πανάθεμά σε! Ξέρω τι νιώθω. Κι αυτά που λες είναι προφάσεις. Ηλίθιες δικαιολογίες». *Ξέρω τι βλέπω στον ύπνο μου*, θέλησε να του φωνάξει, ευτυχώς όμως, κάτι τη συγκράτησε την τελευταία στιγμή.

Εκείνο το όνειρο με πρωταγωνιστές έναν άντρα και μια γυναίκα το έβλεπε συχνά τους τελευταίους μήνες. Κάθε σαββατόβραδο, όταν επέστρεφε από την καθιερωμένη έξοδό της με τον Έκτορα, ανάλαφρη από την κοινοκτημοσύνη των τωρινών τους μυστικών ξάπλωνε με μια υπέροχη διάθεση στο κρεβάτι της. Την τύλιγε ένας ανάλαφρος ύπνος και τότε έβλεπε το όνειρο με τη γυναίκα και τον άντρα καθισμένους σ' ένα κρεβάτι, σκεπασμένο με το λουλουδένιο πάπλωμα του Έκτορα — εκείνο με τις μαργαρίτες.

Η γυναίκα είχε τη μορφή της, μα το βλέμμα της είχε την καχυποψία του θηλυκού που θέλει να κρύψει το μυστικό του αλλά προδίδεται απ' το επουράνιο φως που αστράφτει στην ίριδα των ματιών. Ο άντρας τη φιλούσε, χωρίς εκείνη να γεύεται την αίσθηση του φιλιού και χωρίς να βλέπει το πρόσωπό του. Μόνο ένιωθε μες στην παραφορά της ότι τον ήξερε, ότι κάπως, κάποτε, είχαν συμπορευτεί σε κοινές εμπειρίες.

Λαχταρούσε μέσα σ' αυτό το ξάναμμα του πόθου το επόμενο βήμα, την αίσθηση απ' το σκίρτημα του ερωτευμένου κορμιού, την αίσθηση του κοχλαστού πάθους να ρέει και να σβήνει κάθε κατάλοιπο μοναξιάς. Μόλις το όνειρο τελείωνε και ξυπνούσε κάθιδρη απ' την έξαψη, με τη σκέψη της παρέτεινε τη διάρκειά του, έδινε προέκταση στις εικόνες του, βάζοντας νοερά τον άγνωστο ακόμη άντρα να ικανοποιεί τον ερωτικό παροξυσμό της.

Όσπου δυο μέρες πριν, το πρόσωπο του άντρα αποκαλύφθηκε, ο γρίφος λύθηκε και η Μελίνα ήξερε την αιτία εκείνης της ηδονικής τυραννίας. Μέσα στον ύπνο της, ο άντρας έπαψε

να της έχει γυρισμένη την πλάτη του, γύρισε να αντικρίσει τα μάτια της και τον είδε κι εκείνη. Διαλύθηκε ο πέπλος της ομίχλης κι ο ουρανός ξαστέρωσε.

Άστραψαν μες στο όνειρο τα μάτια του Έκτορα. Αυτόν λαχταρούσε να την ξαναγεί στους λαβυρίθους των αισθήσεων. Δεν ήταν ευγνωμοσύνη αυτό το αίσθημα. Έρωτας ήταν, άγριος και σαρωτικός, όπως είναι όλα τα αισθήματα στην εφηβεία, ώριμος και κατασταλαγμένος όπως ο έρωτας της γυναίκας που πρώτα αγαπά κι έπειτα ερωτεύεται.

Εκείνη η ομολογία τού προκάλεσε μιαν άνευ προηγουμένου ταχυπαλμία όχι από αναπάντεχη ευτυχία αλλά από αναπάντεχη απόγνωση. Μονομιάς αποκρουπτογραφήθηκαν όλες οι ανεξήγητες ματιές του που χάιδευαν το κορμί της, όταν συλλάμβανε τον εαυτό του να διεγείρεται κρυφοκοιτώντας τα χυμώδη σημεία του κορμιού της, αποφεύγοντας να δεχτεί την έλξη ως αιτία της διέγερσής του.

Θα φταίει που έχω ξεχάσει πώς είναι ν' αγγίζω γυναίκα, είχε την πρόχειρη δικαιολογία και προσπερνούσε το συμβάν σαν να μην έγινε ποτέ. Όμως γινόταν. Έβαξε τη λογική του να δουλέψει, προσπαθώντας νυχθημερόν να βάλει τάξη στο αφηνιάσμα της κολασμένης του όρασης. Όμως εκείνο το αίσθημα δεν ήταν σαν τους σπόρους που τους φυτεύεις σε μια γλάστρα και προσπαθείς με φροντίδα να τους αναστήσεις. Ήταν σπόρος άγριας βλάστησης, φερμένος με τον άνεμο του πεπρωμένου.

Απελθέτω απ' εμού το ποτήριον τούτο, μονολογούσε. Γιατί κάποτε η Μελίνα θα μου φύγει, μ' αυτό το χαντάκι του χρόνου που χάσκει ανάμεσά μας και τότε... Τελικά είχε δίκιο ο Πάνος, σκεφτόταν ο Έκτορας.

Ναι. Η Μελίνα είναι παιδί. Κι εγώ την ανάστησα σαν πατέρα. Και ο πατέρας προστατεύει την κόρη του σαν την ψυχή του... προσπαθούσε να πείσει τον εαυτό του.

Αηδίες. Δεν πίστευε λέξη απ' όλα αυτά. Φοβόταν μόνο. Φοβόταν τι του 'μελλε να πάθει αν ξέφευγε απ' το βόλεμα του πέν-

θους της Νιόβης. Και είχε γίνει προληπτικός κατά βάθος. Φοβόταν την κατάρα της Σεβαστής.

«Μη γυρίζεις την πλάτη στην αγάπη, Έκτορα. Πρώτη φορά νιώθω έτσι και φοβάμαι. Δεν αναρωτιέσαι πόσο κουράγιο επιστράτευσα για να σου αποκαλύψω αυτό που νιώθω; Αν μπορούσα να κάνω αλλιώς...»

«Παραλογίζεσαι», την αποπήρε.

«Κάποτε ίσως αλλάξεις γνώμη και θα είναι αργά. Τότε θα ξεκρεμάσεις απ' την ψυχή σου την ταμπελίτσα "*Απαγορεύεται η είσοδος. Ναρκοπέδιο*", αλλά εγώ θα έχω κουραστεί. Και τότε θα μείνεις μόνος μες στο ναρκοπέδιό σου. Εντελώς!» Του μιλούσε και τα μάτια της πετούσαν φωτιές.

«Πρέπει να φύγω», ήταν η τελευταία του φράση.

Φόρεσε την καμπαρντίνα του που την έσφιξε απάνω του για να περιορίσει την τρεμούλα που είχε αποκτήσει τον έλεγχο του κορμιού του.

«Μη μ' αφήνεις. Όχι έτσι απόψε...» μαλάκωσε τη φωνή της.

«Είμαι τόσο κουρασμένος... Έχουν συμβεί πολλά. Κάποιες φορές δεν αποφασίζει η καρδιά μας αλλά οι αντοχές μας που μας προδίδουν».

«Φορτώθηκες κι εμένα...»

«Ποτέ να μην το ξαναπείς αυτό. Αν δεν ήσουν εσύ, δε θα είχα προορισμό. Χαμένος θα πήγαινα».

«Σ' αγαπώ, Έκτορα. Γιατί δεν αφήνεις το χρόνο ν' αποφασίσει για μας;»

«Γιατί δε θέλω να αποφασίζει κανείς άλλος για μένα», της είπε και σηκώθηκε να φύγει, ενώ την ίδια στιγμή μια μαγιάτικη βροχή άρχισε να παίζει μιαν απαλή μελωδία στο τζάμι και σηκώθηκε να φύγει.

«Μείνε ακόμη λίγο. Αγόρασα έναν καινούργιο δίσκο και θα ήθελα να τον ακούσουμε μαζί. Σε παρακαλώ... Ας προσποιηθούμε ότι δεν είπαμε τίποτε».

«Δε γίνεται. Είναι κάποιες λέξεις που δεν μπορείς να υπο-

κριθείς ότι δεν τις άκουσες, αφού ανατρέπουν τον κόσμο σου. Αύριο ίσως».

Έριξε μια ματιά έξω από το παράθυρο κι έπειτα κοίταξε το ρολόι του με έκδηλη νευρικήτητα. Του φάνηκε ότι ο χτύπος έδινε τώρα ρυθμό στη βροχή. Αυτό το ρολόι δε μετρούσε μονάχα το χρόνο αλλά και τα καρδιοχτύπια του. Χρονομετρούσε τη διάρκεια μιας οδύνης, την προσμονή ενός τέλους ή μιας αρχής. Κατέγραφε τη ζωή και τα όνειρά του. Ήταν ο μετρονόμος των συγκινήσεών του. Και τούτη τη στιγμή που καρδιοχτυπούσε με συχνότητα κλασμάτων του δευτερολέπτου, καθώς ήξερε ότι μέσα σ' εκείνο το λινό φουστάνι υπήρχε η σάρκα της Μελίνας που περιέμενε το εναρκτήριο άγγιγμα του έρωτά του, ένιωθε να λύνονται τα μέλη του.

«Γιατί επιμένεις σ' αυτή την παλιατζούρα, Έκτορα;»

«Μ' έχει βολέψει. Με ξέρεις τώρα. Γερνάω και δεν είμαι για αλλαγές», απάντησε, ενώ είχε ήδη πάρει το δρόμο για την έξοδο.

«Μη φεύγεις», η τελευταία της προσπάθεια.

«Πρέπει», η τελευταία του λέξη.

Η μυστικοπάθειά του ερέθιζε τη φαντασία της και της τσάκιζε τα νεύρα. Εκείνος κατέβηκε τρέχοντας τη σκάλα αγκομαχώντας, με την καρδιά του να κλοτσάει άρρυθμα μες στο στήθος.

Άρπαξε ένα αδιάβροχο κι έτρεξε ξοπίσω του χωρίς να την πάρει είδηση. Η βροχή δυνάμωνε και οι ήχοι από γαλότσες που πλατσουρίζαν στα νερά, τα κορναρίσματα και τα σφυρίγματα τροχονόμων, συνέθεταν ένα ηχητικό προπέτασμα ώστε να μην αντιληφθεί ο Έκτορας την παρακολούθηση. Μπήκε στο αυτοκίνητό του κι εκείνη σ' ένα διερχόμενο ταξί. Σταμάτησαν έξω από την καγκελόπορτα του νεκροταφείου Ζωγράφου. Προστατευμένη καλά μες στο αδιάβροχο, τον παρακολούθησε να κάθεται στην άκρη ενός μνήματος και να δέχεται με απάθεια τις ριπές της μπόρας. Πρόσεξε ότι παραμιλούσε, ενώ άναβε με τον

αναπήρα του τη φλόγα του καντηλιού, που άστραψε σαν γλο-
μό αστέρι μέσα στο σκοτάδι εκείνου του μακάβριου χώρου.

Κι όταν από τη φωτιά του καντηλιού άναψε το τελευταίο
τσιγάρο του και κίνησε να φύγει, εμφανίστηκε θαρραλέα μπρο-
στά του και στάθηκε μπροστά στον τάφο που κρατούσε θαμι-
μένο το μυστικό του. Τα μάτια του ήταν κατακόκκινα απ' το κλά-
μα. Έτρεμε, κι από τα χείλη του έβγαине αχνός, που περιελισ-
σόταν στον αέρα σαν άσπρο φίδι.

Το φως του καντηλιού έπεσε πάνω στη φωτογραφία της
Νιόβης. Η Μελίνα πρόσεξε φευγαλέα την έκφρασή της, δια-
βάζοντας στην πλάκα του τάφου:

«*NIOBH ANTYPHA, 1950-1974*»

«Αυτό λοιπόν είναι το μυστικό σου;» του είπε με σταυρω-
μένα τα χέρια.

Του έπεσε το τσιγάρο από τα χείλη.

«Δεν έπρεπε να βρίσκεσαι εδώ», ψέλλισε.

«Πρέπει να είμαι όπου βρίσκεσαι εσύ. Δεν μπορώ να κάνω
αλλιώς. Ποια ήταν η Νιόβη;»

«Με πνίγεις».

«Δεν ξέρω τι σου συμβαίνει και ποιο είναι το μυστικό σου,
αλλά δε θα σταματήσω να σε κυνηγάω, παρό μονάχα αν στα-
θείς απέναντί μου και μου ομολογήσεις ότι δε νιώθεις τίποτε».

Η βροχή δυνάμωνε. Ο αέρας αγρίεψε και άρχισε να σβήνει
τα καντήλια, θέλοντας να κρατήσει τις επόμενες στιγμές κρυ-
φές από τα βλέμματα των νεκρών στις φωτογραφίες. Κρυφές
κυρίως από τα μάτια της Νιόβης. Κάτω απ' το μεγάλο κυπαρίσ-
σι που κρατούσε στη νεκρή κοπέλα σκιά όλα αυτά τα χρόνια,
η Μελίνα περίμενε· με τα μαλλιά βρεγμένα, με τον αέρα να της
μαστιγώνει το πρόσωπο, με τα χείλη διψασμένα και τα μάτια
διασταλμένα απ' το ρίγος της προσμονής.

«Φιλί-απειλή», πρόφτασε εκείνος να φτιάξει μια ρίμα μες στο

νου του κι έπειτα τα χέρια του την άρπαξαν, και άφησε η αφή του το χνάρι της στη μνήμη της. Ήταν ένα άγγιγμα που της έφερε ανατριχίλα σαν την επαφή με τη βροχή. Σαν το ρίγος απ' τις χορδές παραπονιαρίκου βιολιού. Μια ανεμοθύελλα από ερωτικές αναπνοές. Μια κατάδυση στα βάθη της καρδιάς, όπου οι λέξεις δεν έχουν αξία μπροστά στις αποκαλύψεις των αισθήσεων. Μια εξομολόγηση αγάπης από ένα ξωτικό, που όσο κι αν την αγαπούσε, δε σκλαβωνόταν για χάρη της. Γιατί ο Έκτορας αποτελούσε για κείνη ό,τι πιο άπιαστο γύρευε και ονειρεύτηκε. Κι όταν το φιλί του σφράγισε τα χείλη της, αισθάνθηκε ότι ήταν η πρώτη και η τελευταία φορά που θα δοκίμαζε τη συγγίνηση. Και ήταν μια επαφή που άφησε μέσα της την αμφιβολία αν το έζησε εκείνο το λεπτό ή το φαντάστηκε, όπως οι ταξιδιώτες φαντάζονται μια όαση στο μέσο της ερήμου.

Βάδισαν σιωπηλοί προς την έξοδο. Η σιδερένια καγκελόπορτα έκλεισε, ακούστηκε το κλειδί να φέρνει βόλτες στην τεράστια κλειδαρότρυπα. Περιπλανιόνταν για ώρα μες στη βροχή, σαν τους πρωτόπλαστους μετά την εκδίωξή τους.

Αποζήτησε το χέρι του για να κρατηθεί αλλά της το αρνήθηκε σαν να είχε μετανιώσει ήδη για το φιλί τους. Η Μελίνα είχε ένα αδιόρατο μειδίαμα στα χείλη, γιατί ο έρωτας είχε αφήσει στο κορμί της το πρώτο του αποτύπωμα. Εκείνος έκλαιγε μες στη σιωπή του, γιατί είχε ηττηθεί. Παρασύρθηκε σε μια πράξη χωρίς την έγκριση της λογικής του, μιας λογικής που ισόβια αντιπάλευε τις ευαισθησίες του.

Μούσκεμα πια και οι δύο κατευθύνθηκαν αμίλητοι προς το αυτοκίνητο. Κάτω από το φόρεμά της διαγραφόταν επιδεικτικά, προκλητικά, κάθε γραμμή του σώματός της. Το βλέμμα του ταξίδεψε στις παρυφές του στήθους της που ανεβοκατέβαινε. Τα βλέφαρά της έσταζαν βροχή και πόθο. Η τρεμούλα της τον προκάλεσε να την αγκαλιάσει. Δεν το έκανε, μόνο πάτησε γκάζι και χάθηκαν μες στη βραδινή κίνηση. Άνοιξε το ραδιόφωνο και γύριζε ασταμάτητα το διακόπτη ώσπου να πετύ-

χει ένα τραγούδι που δε μιλούσε για έρωτα — αλλά δεν τα κατάφερε.

«Εσύ μ' έπλασες και σου ανήκω», του ψιθύρισε όχι πριν, όχι κατά τη διάρκεια αλλά μετά το τέλος ενός κυπριακού τραγουδιού με τον Βιολάρη, φέρνοντάς της μνήμες και δάκρυα.

*«Για την καρδιά και την αγκάλην σου,
Μα το Θεό, ούλα χαλάλιν σου».*

Στην εξώπορτα της Ελπινίκης πάτησε φρένο, δεν την κοίταξε, παρά είπε καληνύχτα καρφώνοντας το βλέμμα στη γαζία που είχε αφεθεί νωχελικά στα χέρια του αέρα. Η Μελίνα χωρίς να πει λέξη, μπήκε στο σπίτι βροντώντας την πόρτα πίσω της.

Και τώρα; αναρωτιόταν μουσκεύοντας το μαξιλάρι της μόνη, καρφώνοντας το βλέμμα στο θολό στερέωμα που είχε ακνόχρυσες ράγες πάνω στο μαύρο φόντο του. Ποια ήταν η Νιόβη; Αυτό το ερώτημα τη βασάνιζε όλη τη νύχτα, μέχρι που βρήκε τη λύτρωση μες στο αγαπημένο όνειρό της. Σ' εκείνο όπου ο Έκτορας δε δίσταζε να την αγγίξει και τα χέρια του την καρτερούσαν να κουρνιαώσει μέσα στη φωλιά τους.

Και τώρα; αναρωτιόταν ο Έκτορας μ' ένα μπουκάλι κονιάκ για συντροφιά πάνω στο παρμπρίζ, αγναντεύοντας τις στήλες του Ποσειδώνα στο Σούνιο όπου έπαιζε κρυφτό ένα μαλαματένιο φεγγαρίσιο φως, καθώς προσπαθούσε να υπερισχύσει στη μάχη του με τα σύννεφα, σταλάζοντας πότε πότε μες στη θάλασσα σαν λιωμένο ασήμι. Έστυβε το μυαλό του να κατεβάσει κάποια σωτήρια λύση, αλλά το μόνο που στάλαζε κι αυτό ήταν μια θλίψη κι ένα κουβάρι σκέψεις σαν γόρδιος δεσμός. Παγιδευμένος ανάμεσα στη φράση της Μελίνας και στη φράση του Πάνου, ένιωθε ασφυξία. Σαν να ήταν περασμένη στο μυαλό του η αόρατη θηλιά του Πάνου.

«Κάποτε θα σ' αφήσει», τον είχε προειδοποιήσει ο φίλος

του. «Σ' αγαπώ», του είχε δηλώσει η Μελίνα. Κι εκείνος, στη μέση, έπρεπε να διαλέξει ανάμεσα στη σύνεση και στο πάθος. Έψαχνε την απάντηση μες στο αυτοκίνητο, κάτω από μια μεθυσμένη βροχή που δεν είχε σταματημό εκείνη τη νύχτα. Μόνον όταν ξημέρωσε κι είδε τα πρώτα φτεροκοπήματα πουλιών να ψαλιδίζουν τον ορίζοντα, έβγαλε το εισιτήριο για τη Νέα Υόρκη. Δεν είχε βρει άλλη λύση παρά να πετάξει προσωρινά μακριά απ' το δίλημμα. [...]

Σημείωση 31

Παιδεύομαι να δω τα γεγονότα έξω απ' την εμπειρία που είχα μέσα σ' αυτά, έξω απ' τον εαυτό μου που βούλιαζε εντός τους και χανόταν σαν σε κινούμενη άμμο. Δε φτάνει η χρήση του τρίτου προσώπου για να διηγηθείς μια ιστορία δική σου σαν να την έζησε ένας άλλος και να την ατενίσεις από απόσταση. Δε φτάνει ένα συρτάρι να λύσει τη σιωπή του. Στρομώχνηται η λογική μέσα στις συμπληγάδες της αγάπης, γίνεται σκόνη και χάνεται στους πέντε ανέμους. Ανάμεσα στα βράχια και στις πέτρες του τόπου σου, καλέ μου, είπα να σε ξεχάσω. Με θέα τους ανοιχτόφαιους σχιστόλιθους, τα ξέθωρα από την αντηλιά λιθάρια κι ένα ανίσκιο φως που έφεγγε από τις χαραμάδες μιας καλύβας. Ένα χαρτί κι ένας φάκελος δεμένος μ' ένα κορδελάκι που έγραφε «ΜΕΛΙΝΑ», απόμειναν μες στο συρτάρι σου. Τα άφησα για το τέλος. Οφείλω πρώτα ν' απολογηθώ.

Το ανίσκιο φως

Με τα βαμβακερά φανελάκια και τα καπελάκια τζόκεϊ, όλη η ομάδα στριφογύριζε σαν το μελίτσι στα μέρη των μελετών. Συμπωματικά δήθεν, όπου βρισκόταν η Θάλεια βρισκόταν και ο Κόντογλου, ο οποίος έδειχνε να έχει πιαστεί στο δίχτυ της ζουμερής κοπέλας, σαν αμάθητος χάνος που δεν ήξερε να ξεχωρίζει το πλαγκτόν απ' το δόλωμα. Θάλεια και Κόντογλου κρύβονταν σαν ξωτικά πίσω από δέντρα και καλαμιές, απο-

λαμβάνοντας τις πρώτες ερωτικές ανιχνεύσεις ο ένας στο κορμί του άλλου. Η Μελίνα από την άλλη, κατανοώντας τον παροξισμό των ξεσηκωμένων τους αισθήσεων, επωμιζόταν όλο το άγχος της εργασίας χωρίς να αγανακτεί κι ούτε που έβγαλε άχνα για το ειδύλλιο, από φόβο μη χάσει ο Κόντογλου τη θέση του και η Θάλεια το παραμύθι της.

Περιφερόταν μόνη μες στον επιβλητικό πύργο του Διρού, μετά το πρώτο δέος, σαν οικοδέσποινα του. Με την εξοικείωση που αποκτά κανείς ακόμη και με τους φόβους του όταν ο χρόνος περνάει, αποδεικνύοντας ότι είναι ακίνδυνοι και ανίσχυροι. Ανεβοκατέβαινε τα σκαλιά με το ανάερο βήμα της νεράιδας και ανέπλαθε στο νου της όχι τόσο την όψη του κτιρίου όταν ήταν ακόμη στις δόξες του, έχοντας ολόγυρα αρματωμένες με ακριβά κανόνια τις πολεμίστρες του, όσο την ψυχή του κτιρίου, τους ανθρώπους που ένωσαν τη ζωή και την ιστορία τους με τις ξερολιθιές του πύργου, με το μεράκι του κονιάματος, με τους ασβεστόλιθους που αποτελούσαν το ευθυτενές κορμί του.

Μέσα στα σπλάχνα του κατέστρωναν πολεμικά σχέδια για να χτυπήσουν μιαν άλλη φατρία της περιοχής και να αναδειχτούν στους απόλυτους κυρίαρχους του τόπου. Μέσα στα σπλάχνα του οργίζονταν, μισούσαν, αγαπούσαν. Γιατί οι βεντέτες ήταν στην ουσία το κατακάθι ενός πολέμου, μετά την παρακμή του φεουδαρχισμού· ένα κατάλοιπο της από κεκτημένη ταχύτητα συνήθειας των ανθρώπων να πολεμούν και να σκοτώνουν σαν μηχανές.

Η ιεραρχία και η διατήρηση του οικογενειακού ονόματος μετέτρεψε για χρόνια τους πύργους σε σύμβολα δύναμης και κυριαρχίας. Μια αριστοκρατική οικογένεια είχε την ιστορία της, τα όπλα της, τους εχθρούς της, τον πύργο της. Μόνο οικόσημα δεν είχαν καθιερώσει — ή μάλλον ως οικόσημο λειτουργούσε η γνώση των εχθρών και κατ' επέκταση της βεντέτας που είχε κάθε φατρία. Οι Σκλαβανακαίοι με τους Πετρακαίους,

οι Γιαλουραίοι με τους Δαβάκηδες, οι Μαντακαίοι με τους Χρυσολοράδες.

«Οι Χρυσολοράδες...» Το βρήκε το όνομα στο λεύκωμα που ήταν στο δωμάτιο του πανδοχείου. Σε βεντέτα μπλεγμένοι κι αυτοί. Να που κουβαλούσε ένα επώνυμο με ιστορία άγρια και παλιά σαν προπατορικό αμάρτημα. Αλυσίδα σκλαβιάς στο ποδάρι, κατά τα γραφόμενα του συγγραφέα. Δυο φατρίες πιάνονταν στα χέρια πάνω από έναν αιώνα. Και ο λόγος; Κάπου στο ξέφωτο του χρόνου, στην αρχή, η διεκδίκηση μιας γης, έπειτα μιας γυναίκας και τέλος ένα φονικό που έριξε την πρώτη ντουφεκιά για τον αγώνα αίματος που έκαναν οι υπόλοιποι.

Ούτε που το φανταζόταν ότι θα έβλεπε ποτέ φαρδύ-πλατύ το όνομα του Έκτορα και στην ουσία και το δικό της αναμειγμένο σ' αυτό τον Γόρδιο Δεσμό του γδικιωμού, που δε λυνόταν αλλά κοβόταν και παραδόξως μπερδεύοταν πάλι από κάθε νέα γενιά, σαν τα κεφάλια της Λερναίας Ύδρας που, ακόμη κι όταν της τα έκοβαν, ξαναφύτρωναν.

Είχε βρει ένα ενδιαφέρον αναζητώντας την άκρη στο κουβάρι αυτής της βεντέτας. Γυρνούσε και ρωτούσε τους ντόπιους αν ήξεραν κάτι παραπάνω, αλλά η σιωπή προφύλαγε τέτοια μυστικά σαν κόρη οφθαλμού. Η βεντέτα ήταν πράγμα ιερό που προκαλούσε δέος. Δεν το άγγιζαν οι γλώσσες για ψύλλου πήδημα. Η βεντέτα ήταν όρκος και υπόθεση μονάχα εκείνων που αφορούσε.

Κάποιος ωστόσο, λίγο πιωμένος, λίγο χαζοχαρούμενος, εκείνος με τα τρία δάχτυλα στο ένα του χέρι που είχε την αναπηρία από γεννησιμιού του και τα 'πινε μαζί με τον «κουρσάρο» στο ταβερνάκι κάτω στο Γερολιμένα, άνοιξε το στόμα του. Τον αντάμωνε στην είσοδο του πανδοχείου απ' όπου έπαιρνε τους μπόγους με τα άπλυτα για το καθαριστήριο. Μια μέρα του έπιασε κουβέντα.

«Με λένε Μελίνα Χρυσολορά. Ο... πατέρας μου», είπε και κόμπιασε προτού προφέρει τη λέξη, σαν να έλεγε ένα ανίερο

ψέμα, «είναι απ' τα μέρη σας αλλά δεν πρόφτασε να μου πει αν είχε σχέση με τη βεντέτα που διάβασα κάπου».

«Χρυσολοράδες και Μαντακαίοι, κορίτσι μου, ξεκληρίστηκαν από το σκουλήκι της εκδίκησης. Δύο έμειναν όλοι κι όλοι. Για την ακρίβεια, δυο μανάδες και δυο αρσενικά. Η Σεβαστή Χρυσολορά ζει. Μονάχη στη Μέσα Μάνη, σ' έναν πύργο που μοιάζει με γκρεμίδι τώρα πια. Περήφανη γυναίκα. Τα λόγια της λίγα. Για τον τελευταίο γιο της που έφυγε και δε γύρισε ποτέ, αφότου χάθηκαν τα δυο άλλα της παιδιά στον πόλεμο με τους Μαντακαίους, έχει να μιλήσει από τότε που την παράτησε. Τον ξέγραψε. Άλλα δεν ξέρω. Η Μαντάκαινα το ίδιο. Ακόμη και τώρα που τη σιγοτρώει η κακιά αρρώστια, ανταμώνουν στο κοιμητήριο, ανάβουν τα καντήλια και σαν συναντιούνται τα μάτια τους, ξερονούν χολή. Ελόγου σου, παιδί του Έκτορα;»

«Ας πούμε ναι», του απάντησε κι έφυγε βιαστική καθημερίζοντάς τον κι αφήνοντάς τον πίσω της εμβρόντητο. Της ερχόταν να σκάσει στα γέλια, σκεπτόμενη τον Έκτορα μ' ένα ντουφέκι στο χέρι. Είχε όμως περιέργεια να γνωρίσει τη μάνα του, ρώτησε κι έμαθε πού ήταν το σπίτι, κι ένα δειλινό, μια και δυο κίνησε για τη συνάντηση μαζί της. Έτρεμε όταν χτύπησε την μπρούντζινη κρικέλα του κρούστη. Καμία απόκριση. Ξαναχτύπησε. Τραβήχτηκε λίγο πιο πέρα κι ατένισε ψηλά στα άνω πατώματα, τα παράθυρα που έμοιαζαν φυτευτά μέσα στους ασβεστόλιθους. Είδε ένα χιονάτο κουρτινάκι, πλεγμένο με το βελονάκι, να τραβιέται βιαστικά και μια ψηλόλιγνη γυναίκα με ασημένιο κότσο να προσπαθεί βιαστικά να κρουφτεί αφού έριξε μια ανιχνευτική ματιά στην επισκέπτρια. Δεν την ήξερε, δεν άνοιξε. Η Μελίνα κατάλαβε. Η καχυποψία ήταν δεύτερη φύση του γδικιωμού και του φόβου.

Ο έξω κόσμος τη Σεβαστή την ενοχλούσε. Προτιμούσε τον δικό της, τον σκοτεινό, τον γεμάτο ματωμένα φαντάσματα που γύρευαν την απόδειξη της αφοσίωσης και της αγάπης σ' αυτά. Είχε γίνει ένα μαζί τους, αν και ακόμη έρεε αίμα στις φλέβες

της. Προτίμησε τη συντροφιά των νεκρών απ' την παρέα των ζωντανών. Οι ζωντανοί λιποτάκτησαν απ' το χρέος ενώ οι νεκροί απόδειξαν με το αίμα τους ότι άξιζαν την εμπιστοσύνη της. Έτσι τετράγωνα τα είχε στο μυαλό της τα πράγματα, και η λογική της δεν έκανε κανέναν ελιγμό. Το κορίτσι έφυγε και δεν ξαναπάτησε σ' εκείνο το σοκάκι. Η Σεβαστή ήταν ένα μοναχικό αγρίμι πια, που γύρευε το αίμα του ίδιου του γιου της, όπως και η Αρχοντή του Μάρκου Μάντακα. Οι σκέψεις τους δυο ρολόγια, που είχαν ένα δικό τους τρόπο να μετρούν το χρόνο και τα κρίματα, έναν τρόπο αντίκα πια, που ήταν αδύνατον να τον προσεγγίσουν οι ξένοι.

Ωστόσο έσμιξε τα φρύδια όταν ο Κουλοδάκτυλος, όπως ήταν το παρατσούκλι του άντρα με τα τρία δάχτυλα, της είπε στην αγορά που αντάμωσαν, ότι μια φοιτήτρια με το όνομα Χρυσολορά σκάλιζε την παλιά ιστορία.

«Ποιανού σου είπε ότι ήταν;» τον ρώτησε απορημένη.

«Μου 'πε... “Ας πούμε του Έκτορα”. Πάντως Μελίνα Χρυσολορά τη λένε. Και είναι κοτζάμι γυναίκα. Σωστή νεράιδα. Μπορεί και να είναι εγγόνα σου».

«Πόσων χρονών είναι του λόγου της;»

«Θα 'ναι δε θα 'ναι στα είκοσι».

«Τότε παλαβομάρες λες. Θα' πρεπε να την έκανε με το που έφυγε απ' τη Μάνη. Κι έπειτα ο Έκτορας...» Κάτι τη σταμάτησε· έριξε μια ματιά στα σύννεφα που κατευθύνονταν τροχάδην σαν σμήνος γκριζών πουλιών κατά τον Ταΰγετο. «Αν ήταν, θα τη λέγαν Σεβαστή. Εξάλλου ο Έκτορας πέθανε. Πάνε πολλά χρόνια», είπε σαν πήρε δύναμη και κατάπιε τον κόμπο στο λαιμό της.

Το ίδιο βράδυ, αναλογιζόμενη το ενδεχόμενο που της φύτεψε ο Κουλοδάκτυλος στήθηκε στο παράθυρό της, όπως τότε που περίμενε τον Στεφανή της να επιστρέψει τη νύχτα του χαμού του. Το τι σκεφτόταν, δεν το είπε σε κανέναν. Ρώτησε μόνο κι έμαθε ότι η Μελίνα έμενε στο πανδοχείο του Πανουρέα.

Να την ανταμώσει, δεν τα κατάφερε. Ο εγωισμός ή ο φόβος να ανταμωθεί μ' ένα κομμάτι του Έκτορα φάνηκε ισχυρότερος απ' την επιθυμία της. Πήρε όμως το βήμα της κι έφτασε ως έξω απ' την είσοδο. Η Μελίνα την είδε τυχαία απ' το δικό της παράθυρο.

Η Σεβατή ακούμπησε στον τοίχο του πανδοχείου, ανάσανε κι έκλεισε τα μάτια σαν να προσευχόταν σιωπηλά όπως πάντα ή σαν να λογάριαζε το «πριν» και το «μετά» εκείνης της αντάμωσης. Προτίμησε να επιστρέψει πάλι στον στέρεο κόσμο της με τις αράχνες και τα φαντάσματα. Έσφιξε το μαντίλι στο λαιμό της κι έφυγε με αργόσυρτο περπάτημα μες στα σοκάκια, σέρονοντας πίσω σαν βαρίδι τη σκιά της.

Η Μελίνα ομοίως παράτησε την υπόθεση. Για την ακρίβεια, θέλησε να την ξεφορτωθεί απ' τη σκέψη της. Αφού έχασε τον Έκτορα, τι νόημα είχε να σκαλίζει το παρελθόν του; Προτίμησε να βρει την ησυχία της μες στην τυραννική μοναξιά του κατακαλόκαιρου, υπομένοντας τις τρέλες της Θάλειας που είχε εγκατασταθεί στον έβδομο ουρανό με τον Κόντογλου.

«Ζω στον Παράδεισο, Μελινάκι», της έλεγε ανοίγοντας τα χέρια και αφήνοντας το σώμα της να στροβιλίζεται στο στρώμα σαν γλάρος γύρω από κατάρτι.

«Είναι πολύ το ύψος. Να προσέχεις. Αν πέσεις από κει, δε θα γλιτώσει η ψυχή σου το κάταγμα. Κοκκαλάκι δεν θα μείνει».

«Δε φοβάμαι όταν είμαι ερωτευμένη. Όλα χαλάλι».

«Όταν είμαι ερωτευμένη φοβάμαι και τον ίσκιο μου», ψιθύρισε η Μελίνα και σώπασε, μη θέλοντας να γρουσουζέψει το ειδύλλιο.

Προτίμησε να δουλεύει ακατάπαυστα ακολουθώντας τη θεωρία ότι η εργασιοθεραπεία είναι η αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση ενός ερωτικού Βατερλό. Με πανοπλία της τα συγγράμματα, τα μολύβια και τα χαρτιά της κατέβαινε απ' το ξημέρωμα στον «πύργο της», όπως τον αποκαλούσε, κοιτάροντας την κτητική αντωνυμία – της οικειότητας – δίπλα στη λέ-

ξη που από θέμα εργασίας είχε αναχθεί σε σανίδα σωτηρίας από τη μοναξιά της.

Ατένιζε τους ανοιχτόφαιους σχιστόλιθους, τα αφηρημένα σχήματα των βράχων που έφεραν σε θρόνους θεών ή αρχαίων βασιλιάδων, πότιζε τη μελέτη της με ποτάμια ιδρώτα, υπέμενε την ερημιά της πέτρας που αντανακλούσε ζέστη και φως και της έκοβε την ανάσα σαν το ομοίως έρημο τοπίο της ψυχής της. Φως και πέτρα είχαν γίνει πια τόσο οικείες εικόνες, που η Αθήνα φάνταζε στο μυαλό της εντελώς μακρινή, σαν να την είχε δει σε μια καρτ ποστάλ και ουδέποτε έζησε σ' αυτή την πόλη. Ζούσε σαν να μην ανήκε πουθενά και σε κανέναν. Σαν να είχε πατρίδα της τη μοναξιά.

Ήταν 23η Ιουνίου, η εργασία προχωρούσε και η Μελίνα ευελπιστούσε ότι η βαθμολογία του εξαμήνου που θα έβγαινε από όλη αυτή την περιπέτεια θα ήταν η αναμενόμενη. Ούτε στιγμή δεν είχε μετανιώσει που προτίμησε, αντί να διαβάσει ένα καντάρι ψυχρά βιβλία και να δώσει γραπτές εξετάσεις, την εκπόνηση μιας εργασίας. Η Θάλεια από την άλλη, για ολότελα δικούς της λόγους δεν είχε μετανιώσει ούτε αυτή, παρόλο που η αγωνία όχι για τις εξετάσεις αλλά για την... αποκάλυψη του ειδυλλίου της με τον Κόντογλου είχε τρελάνει τα κύτταρα του εγκεφάλου της.

«Για ό,τι έχω κάνει, δε μετανιώνω, δε μετανιώνω. Είναι η ζωή μια πλάνη γεμάτη δάκρυ και ψέμα μόνο», τραγουδούσε ο Τουρνάς ένα καινούργιο σχετικά σουξέ του, το είχε κολλήσει και η Θάλεια, ξεσκούφωτη κάτω απ' τον ήλιο, σαν να είχε κολλήσει η βελόνα του μυαλού της, τόσο που η Μελίνα πίστευε ότι η ερωτοχτυπημένη την είχε πάθει την ηλίαση κι απλώς δεν το ήξερε ακόμη.

«Εσύ δε μετανιώνεις, αλλά τα σπασμένα εγώ τα πληρώνω», της παραπονέθηκε. «Όλη η εργασία από μένα βγαίνει.

Εσύ το μέλι, εγώ το φαρμάκι, και στη βαθμολογία ισότητα».

«Μη θυμώνεις, βρε Μελινάκι. Ξέρω ότι η καρδούλα σου με νιώθει. Ένα παραμυθάκι έχω κι εγώ. Άσε με να το ζήσω», προσπαθούσε να την πείσει με τα υποκοριστικά η Θάλεια.

Αυτό το «παραμυθάκι» ήταν που την τρώμαζε περισσότερο τη Μελίνα αλλά δεν της έλεγε κουβέντα. Κάτι στη φάτσα του Κόντογλου δεν της πήγαινε καλά. Και αυτή η ικανότητα της διαισθητικής συμπάθειας ή αντιπάθειας σπανίως την προδίδε. «Κάτι πάνω του...» μονολογούσε, αλλά ακόμη δεν είχε τις δέουσες αποδείξεις για να αποκαλύψει την προφητεία του ενστίκτου της στη Θάλεια.

«Απόψε που είναι του Αϊ-Γιαννιού του Ριγανά, γίνεται πανηγύρι στην Καρδαμύλη. Έρχονται και τσιγγάνοι και στήνεται γλέντι τρικούβερο με φαΐ, κρασί και φωτιές. Ευκαιρία να χαθούμε λίγο με τον Νάσο μου. Μου υποσχέθηκε μια βόλτα στο φεγγάρι». Ο Κόντογλου είχε γίνει «Νάσος της» και η Θάλεια απολάμβανε την κατάκτηση με την έπαρση σταυροφόρου κατακτητή. Δεν είχε μάτια πια αλλά δυο ολόγιομα φεγγάρια που έσπερναν φως όπου κοιτούσαν.

Όλοι υποδέχτηκαν τη γιορτή με περισσή χαρά, πλημμυρισμένη από την ευφορία της σχολής. Έπειτα από τόση ακατάπαυστη κούραση ευθύ ένα μήνα, μια όαση κεφιού έσπαζε επιτέλους τη μονοτονία. Οι φωτιές άναψαν μόλις σουρούπωσε. Οι φλόγες χόρρευαν πάνω στα κάρβουνα προκλητικά τσιφτετέλια, ενώ τσιγγάνοι αρρενωποί γήτευαν τον κόσμο με τα βιολιά τους και φλογερές τσιγγάνες, ανεμίζοντας σαν παντιέρες τα φουρό των παρδαλών φουστανιών τους, γίνονταν φλόγες κι αυτές κι αφήνονταν στην έκσταση του ρυθμού. Τα παιδιά έπαιρναν φόρα κι ορμούσαν πάνω απ' τις φωτιές ανεμίζοντας στον αέρα γιρλάντες γέλιου.

Αρραβωνιασμένα ζευγάρια πηδούσαν τις φωτιές ταυτόχρονα αλλά με αντίθετη φορά, για να είναι η σχέση τους ευλογημένη κι αμόλυντη από αρρώστιες, βασκανίες και μαγέματα.

Σαράντα φορές αν τηδούσε κάποιος τη φωτιά κι έπειτα αν περνούσε κι από σαράντα κύματα, μάτι και μάγια δεν τον άγγιζαν. Αγρίμια, νεράιδες και ξωτικά δε ζύγωναν. Τη φωτιά τη φοβόνταν και λάτρευαν το νερό. Ήταν η γιορτή των ανθρώπων και το γλέντι θα κρατούσε ως το πρωί. Τα μαγιάτικα στεφάνια που είχαν μετατραπεί σε λείψανα λουλουδιών, τάιζαν τις πεινασμένες φλόγες. Το μπουλούκι των φοιτητών περιφερόταν στο χώρο, παρακολουθώντας με αμείωτο ενδιαφέρον τα δρώμενα. Ανάμεσά τους, η καθηγήτρια του Τμήματος Λαογραφίας τούς εξηγούσε τους συμβολισμούς:

«Άγιοι και αρχαίοι θεοί στη Μάνη ανταμώθηκαν κι έγινε μια κατά κάποιον τρόπο αιμομιξία. Οι Μανιάτες, όπως αντιστάθηκαν πάντα σε ό,τι καταστρατηγούσε την ισχύουσα τάξη και την παράδοση, έτσι και στο θέμα της θρησκείας καθυστέρησαν τρεις ολόκληρους αιώνες να ανταλλάξουν το Δωδεκάθεο κι όλον το συρφετό των αγαπημένων τους κατωτέρων θεοτήτων με την Αγία Τριάδα. Ο Χριστιανισμός μετάγγισε στην παλιά σκέψη των ανθρώπων έναν άνευ όρων αλτρουισμό και το Δωδεκάθεο έκανε πιο ευπροσάρμοστη τη σκέψη σ' ένα θεό που είχε συγκεντρωμένα στο πρόσωπό του τα χαρίσματα των μυθολογικών θεοτήτων όπως και οι άγιοί του. Έπρεπε να αποκτήσει κάτι απ' τη φύση τους η νέα θρησκεία με τα τόσα της μυστήρια για να μπορέσει να ριζώσει και να δώσει καρπούς. Ο μονοθεϊσμός επέβαλε την απέλαση των παλιών θεών που ήταν αγαπημένοι στους ανθρώπους, αλλά καθώς δεν ξεριζώνεται μια πίστη στενά δεμένη με την καθημερινότητα, όφειλε να ριξεί λίγο νερό στο κρασί του και να δεχτεί κάποιες παλιές μορφές λατρείας.

» Έτσι, για λόγους σύνεσης μπολιάστηκε το αρχαίο στοιχείο με το χριστιανικό. Ο Διόνυσος έγινε Άγιος Διονύσιος και λατρεύτηκε στην εκκλησία που χτίστηκε όπου βρισκόταν ο βωμός του, συνδεόμενος για λόγους σκοπιμότητας με τη βακχική πίστη της προστασίας του κρασιού. Ο ναός των Αγίων Ασωμάτων στήθηκε στο Ταίναρο για να θυμίζει την Πύλη απ' όπου οι

ψυχές, σύμφωνα με την αρχαία παράδοση, ασώματες πια, κατέβαιναν στον Άδη. Τη θέση του θεού Ήλιου πήρε ο προφήτης Ηλίας – παραφθορά της λέξης Ήλιος –, χώρους λατρείας του οποίου και μάλιστα ταπεινούς, συναντάμε μόνο στα υψώματα. Ο Ερμής παραχώρησε τα σκήπτρα του στον αρχάγγελο Μιχαήλ, το μανταποφόρο των καλών ειδήσεων, με φτερά στους ώμους αντί στις φτέρνες, τον ψυχοπομπό των νεκρών Μανιατών μέσα από τη σπηλιά του Ταίναρου κάτω στο Ηράκλειο μονοπάτι του Άδη, μέσα απ' την Πύλη του Ματαπά, απ' όπου πίστευαν ότι ανεβοκατέβαινε στον Κάτω Κόσμο η Περσεφόνη. Ομοίως η γιορτή του Αϊ-Γιαννιού που εξυμνούσε το θρίαμβο του ανθρώπου – αφότου ανακάλυψε τη φωτιά – και ήταν γιορτή αφιερωμένη στον Προμηθέα, έγινε για το Χριστιανισμό ο θρίαμβος του ανθρώπου κατά του Αντίχριστου, αφού η φωτιά είναι το σύμβολο του εξαγνισμού αλλά και της Κόλασης».

Οι φοιτητές κρεμάστηκαν επί ώρα από τα χείλη της καθηγήτριας ώσπου θέλησαν ν' απολαύσουν πια το γλέντι, να νιώσουν, και όχι να καταλάβουν, τον οίστρο μιας γιορτής. Κάποιοι, οι πιο τολμηροί, πέταξαν από πάνω τους τα φούτερ και όρμησαν στις φωτιές με αλαλαγμούς σαν άνθρωποι των σπηλαιών. Η Μελίνα όχι. Παρέμεινε θεατής αυτής της πανδαισίας χρωμάτων και κεφιού, που ουδέποτε είχε ξαναζήσει, αφού όταν ήρθε στην Αθήνα, είχε ατονήσει το έθιμο εξαγνισμού της 23ης Ιουνίου – του Αϊ-Γιαννιού του Ριγανά –, που τηρούνταν απαρέγκλιτα από τα παλιά χρόνια σε όλες τις γειτονιές Αθήνας-Πειραιά, με το άναμμα τεράστιας φωτιάς όπου ο κόσμος έριχνε τα μαγιάτικα στεφάνια και ό,τι παλιό ξύλινο αντικείμενο υπήρχε στα σπίτια, ενώ τα παιδιά πηδούσαν αλαλάζοντας ξέφρενα πάνω από τις τεράστιες φλόγες.

Η βουή ολόγυρα ερχόταν σε πλήρη αντίθεση με τη βουβιμάρα μέσα της, προκαλώντας πανικό. Τίποτε οικείο και τίποτε ολότελα ξένο. Θεατής της ίδιας της ζωής της. Δεν ανήκε λοιπόν πουθενά. Κι όμως, είχε ανάγκη να ανήκει κάπου. Δυστυ-

χώς, εκεί όπου ένιωθε ότι ανήκε, της είχαν κλείσει την πόρτα. Μπερδεμένες σκέψεις. Όλα ανακατεμένα μπρος στη φωτιά που έκανε τα τσαλίμια της φοβίζοντας και συγχρόνως σαγηνεύοντας, ως σύμβολο του πάθους και της καταστροφής. Χάζευε τα μαγιάτικα στεφάνια να γίνονται αποκαϊδία, μαζί με κλάρες από κουκουνάρες που έσκαγαν σαν κροτίδες.

Πλάι της είχε συνέχεια τη Θάλεια, ώσπου κάποια στιγμή τη γύρεψε και δεν την είδε πια. Ήξερε πού μπορεί να ήταν και δεν την αναζήτησε. Η Μελίνα, ξεκομμένη απ' το μπουλούκι των υπολοίπων, σεργιάνισε ανάμεσα στο πλήθος, βγάζοντας τα παπούτσια της που την είχαν χτυπήσει. Ξυπόλυτη, με την αίσθηση των χαλικιών κάτω απ' το πέλμα, σαν αναστενάρισσα πάνω στη φωτιά που έκαιγε μέσα της, συνέχισε να χάνεται στις αλληλένδετες εικόνες της γιορτής — στη φωτιά, στο τραγούδι, στο χορό, στο κρασί, στις αισθησιακές κινήσεις των τσιγγάνικων φραμπαλάδων.

Είχε αποχανωθεί παρακολουθώντας ένα τσιγγάνικο τσιφτετέλι, ένα χορό που ήταν συνδυασμός τσιφτετελιού και σπανιόλικου φλαμέγκο. Μια έφηβη τσιγγάνα, ξυπόλυτη κι αυτή, με τα εβένινα μαλλιά της λυτά να ξετυλίγονται σαν νερόφιδα μέχρι τη μέση της, είχε χαθεί στην έκσταση που της προκαλούσε το ντέφι και το δοξάρι, αδιαφορώντας για τους άντρες που ταξίδευαν νοερά στον μαγικό κόσμο του άγουρου κορμιού της. Έβλεπε τη σπίθα της ελευθερίας να σκιρτάει στα μάτια της, να γίνεται κίνηση και ρυθμός, έκφραση μιας ψυχής που δε δεχόταν χαλινάρια, κι αναρωτιόταν πόσο ακόμη θα έμενε παροπλισμένο το δικό της σώμα, παραδομένο στην άνευ όρων μοναξιά του.

Ξάφνου ένα χέρι απ' το πουθενά της πρόσφερε ένα ποτήρι με κρασί. Ασυναίσθητα το πήρε κι έβρεξε μόνο τα χείλη της, συνεχίζοντας να χαζεύει τα προκλητικά τσαλίμια της νεαρής κοπέλας. Τα σμαραγδένια μάτια της τσιγγάνας αντανακλούσαν τις σπίθες της φωτιάς και το μπούστο της ανεβοκατέβαινε

ρυθμικά, σαν να νανουριζόταν μες στο αόρατο λίκνο της μελωδίας, προκαλώντας ίλιγγο στα αντρικά βλέμματα.

«Οι τσιγγάνες έχουν μέσα τους τη φωτιά και οι νεράιδες το νερό», άκουσε μια φωνή γνώριμη να χαϊδεύει το αυτί της, που την έκανε να κλείσει τα βλέφαρα σαν για να ονειρευτεί. «Σε έχει μαγέψει, έτσι δεν είναι;» της ψιθύρισε, προκαλώντας ρίγη στο κορμί της. «Οι τσιγγάνες κάνουν στάχτη τις καρδιές που θα τις αγαπήσουν και οι νεράιδες τις πνίγουν στα δάκρυα. Όλες οι γυναίκες, θνητές ή θεές, βρίσκετε έναν τρόπο να μας σκλαβώνετε», συνέχισε η ίδια φωνή να της χαϊδεύει τις αισθήσεις.

Γύρισε προς τα κει. Ο «κουρσάρος» στεκόταν μπροστά της, μ' ένα άσπρο πουκάμισο αυτή τη φορά, μισάνοιχτο στο στήθος όπου άστραφτε ένας πλατινένιος μικρός σταυρός. Σαν μαργιόλης αρχαίος θεός που ήξερε καλά πώς να κάνει τη γυναικεία σκέψη να φτερουγίζει σε κόσμους αλλοτινούς, την έβγαλε απ' την αμηχανία της ξεκινώντας πρώτος την κουβέντα.

«Μάλλον δεν είναι τυχαία αυτή η συνάντησή», της είπε και, πάνω που εκείνη πήγε κάτι να ψελλίσει, την πρόλαβε: «Μια αρχαιολόγος δε χρειάζεται μόνο βιβλία για να κάνει τη δουλειά της, χρειάζεται κι έναν ντόπιο για να την ξεναγεί και να της μάθει αυτά που δε γράφονται στα βιβλία. Ταπεινός σας δούλος», συμπλήρωσε, κάνοντας μια βαθιά υπόκλιση σαν Βενετός δόγης. Της πρότεινε ύστερα το μπράτσο του με το τατουάζ της αχνής άγκυρας και η Μελίνα τον έπιασε δειλά αγκαζέ.

Δεν ήταν κι άσχημα έπειτα από τόσον καιρό να στηρίζεται σ' έναν άντρα. Μήπως και ο Έκτορας δεν είχε χρησιμοποιήσει για αποκούμπι την Τζουλιέτ; Μόλις έφερε τη Σουηδή στο μυαλό της σφίχτηκε κι άλλο πάνω στον «κουρσάρο», σκάζοντάς του ένα σαρδόνιο χαμόγελο. Το σαηνευτικό γέλιο του κουρσάρου, τα δίσχημα λιτά του λόγια, η μυρωδιά του σώματός του – ένα χαρμάνι από αρώματα της στεριάς και του βυθού – όλα συνηγορούσαν στο ότι αυτός ο άντρας είχε τον τρόπο να της εξασφαλίσει, αν όχι την αγάπη που γύρευε, τουλάχιστον τη λή-

θη που χρειάζόταν. Κι έτσι μπορούσε να ελπίζει όχι ότι θα μισούσε τον Έκτορα – κάτι τέτοιο ήταν αδύνατον να το νιώσει για τον ευεργέτη της – αλλά τουλάχιστον να μάθει να αγνοεί την ανάμνησή του.

Την πήρε απ' το χέρι και την οδήγησε στην πιο ψηλή φωτιά. Οι φλόγες, όμοιες με ασώματα πύρινα ξίφη, μονομαχούσαν με τον άνεμο που θέρεινε ολοένα και περισσότερο.

«Ας πάρουμε φόρα κι εμείς...» της είπε, δείχνοντας ότι νοσταλγούσε τις παιδικές συνήθειες που είχε εγκαταλείψει στον τόπο του κοντά είκοσι χρόνια. Ήθελε να πετύχει την επαναφορά μέσα του όχι απλώς της μνήμης αλλά της αίσθησης, της γεύσης, της αφής, της θέας, της οσμής, του ήχου, της κάθε λεπτομέρειας μιας συνήθειας. Έκλεισε τα βλέφαρα για να απολαύσει το τριξιμο των κούτσουρων και των φρυγανισμένων μαγιάτικων στεφανιών μες στις φλόγες, να αισθανθεί την κάψα της φωτιάς να του καφαλίζει τα γένια, να νιώσει το απειλητικό άγγιγμα μιας φλόγας που του ξάναβε τον οίστρο, να νιώσει στην παλάμη και στο μέτωπό του την ιαματική δροσιά του αέρα αμέσως μετά το άλμα πάνω από τη φωτιά και την προσγειώσή του στο χώμα.

Η Μελίνα τον παρακολουθούσε που διασκέδαζε με σχεδόν παιδικό αυθορμητισμό αλλά δεν τολμούσε να ακολουθήσει το παράδειγμά του, ώσπου την άρπαξε στα χέρια του, χωρίς να προλάβει να αντιδράσει, και όρμησε πάνω στις φλόγες κρατώντας τη σφιχτά. Έτσι, πήρε κι εκείνη το βάπτισμα του παιχνιδιού των πέντε αισθήσεων στο μυστήριο της φωτιάς. Την ώρα που τα κορμιά διαπερνούσαν τα πύρινα βέλη, τότε μονάχα τα μάτια πρόλαβαν να ανταμωθούν και αστραποβόλησαν, αιχμάλωτα ενός αιφνίδιου πόθου.

«Την ένιωσες τη φωτιά;» τη ρώτησε με κομμένη ανάσα μόλις την άφησε απ' τα χέρια του.

Εκείνη γέλασε μόνο, λες και είχε μόλις μπει σε σπηλιά παραμυθιού αντικρίζοντας μύριους κρυμμένους θησαυρούς.

Ήπιαν όσο έπρεπε για να νιώσει τα πέλματά της να αποκοπύν φτερά και να την ταξιδέψουν σ' ένα όνειρο κι όσο χρειάστηκε για ν' αρχίσει να παραπατάει από μια γλυκιά μέθη. Πέρασε το χέρι του γύρω απ' τη μέση της· το άγγιγμά του το ένιωθε σαν άγγιγμα υγρού νοτιά πάνω στο σώμα της, που της επέτεινε τη ζάλη. Καθώς περιπλανιόνταν ανάμεσα στο πλήθος, ο άντρας εντόπισε στον πάγκο ενός πλανόδιου μικροπωλητή ένα σάλι σε όλα τα χρώματα της ίριδας και μαύρα κρούσια, που ανέμιζαν σαν ξέθωροι ίσκιοι απ' τον νυχτερινό αέρα.

«Για να με θυμάσαι», της είπε και της το φόρεσε στους ώμους, πλήρωσε το μικροπωλητή και συνέχισαν το σεργιάνι ώσπου έφτασαν στο ακρογιάλι. Γέλια και λάγνα κοιτάγματα τους έκαναν να νιώθουν παραδόξως άβολα και οικεία συγχρότως. Να αισθάνονται ότι κοντοζυγώνει ο έρωτας που τους μαγνήτιζε και συνάμα τους τρώμαζε, όπως συμβαίνει πάντα με τα δυνατά συναισθήματα. Λόγια λίγα. Τα απαραίτητα. Ανάμεσα σ' έναν έμπειρο άντρα και σε μια γυναίκα που διψούσε για αντρικό άγγιγμα, ήταν φυσικό να έχει στηθεί ένα μικρό τείχος αναστολής. Της έκανε αθώες ερωτήσεις δείχνοντάς της πραγματικό ενδιαφέρον — αν της άρεσε το κρασί, αν κρούωνε, αν ένιωθε την υγρασία να κάνει κρούστα στο δέρμα της όπως γίνεται πάντα τις νύχτες στη Μάνη, αν ένιωθε την αρμύρα να ξεραίνει τα χείλη της, αφήνοντας πάνω τους τη γεύση του αλατιού. Ούτε που πήραν είδηση πώς βρέθηκαν να περπατούν μες στο κρύο νερό, καθώς συνήλθαν αιφνίδια απ' την παραζάλη της οινοποισίας.

«Εκεί κάτω, πίσω απ' τα καλάμια είναι η καλύβα του συχωρεμένου του πατέρα μου. Θέλεις να πάμε ως εκεί;»

Έτρεξαν μες στο νερό. Το πλατσούρισμα των ποδιών τους ξυπνούσε τα κουρνιασμένα πουλιά που άρχιζαν να ψάχνουν νέα καταφύγια για να λουφάξουν, συνηθισμένα σε αγουροξυπνημένους κυνηγούς που τάραζαν την ησυχία τους. Πίσω από κάτι θεριεμένα καλάμια που έμοιαζαν να τρυπούν σαν λόγχεις

τον ουρανό, φάνηκε κρυμμένη μια ετοιμόρροπη καλύβα με τοίγκινη στέγη, που φαινόταν ότι θα σωριαστεί με την πρώτη τραμουντάνα.

Ο άντρας άνοιξε διάπλατα την πόρτα που έτριξε και της έκανε νεύμα να περάσει. Εκείνη κοντοστάθηκε, νιώθοντας το ύπουλο χέρι του φόβου να τη σφίγγει. Ήταν ξένος. Λίγες ματιές και δυο κουβέντες είχαν όλο κι όλο ανταλλάξει. Μέσα της, η φωνή της Ελπινίκης της φώναζε να προσέχει, να μην εμπιστεύεται αγνώστους, να μην κυκλοφορεί μονάχη στις ερημιές. Όμως όσο κι αν μες στα μάτια του άντρα λαμπύριζαν η λαγνεία και ο πόθος, εύκολα διάβαζε κανείς και μια εντιμότητα. Έδειχνε σιγουριά, και πραότητα η κάθε του κίνηση, στοιχεία που δεν κατακτώνται αν δεν τα έχει καλά ο άνθρωπος με τη συνείδησή του.

Η κοπέλα κουράστηκε να κουκινίζει την απόφαση κι έκανε το πρώτο βήμα. Μπήκε μες στην καλύβα, χαζεύοντας το σκηνικό που παρουσιαζόταν μπροστά της. Το ένστικτό της την καθισχύαζε ότι δεν είχε λόγους να φοβάται — και πάντα το εμπιστευόταν. Το πόδι του άντρα κλότσησε άθελά του ένα τυλιγάδι που βρισκόταν καταγής και το νήμα του άρχισε να χορεύει κάνοντας φούρλες γύρω απ' τον άξονά του.

«Πρόσεξε μην μπουρδουκλωθείς», της είπε, «και φόρεσε τα παπούτσια σου μην τρुπηθείς από κανένα πεταμένο αγκίστρι. Σε ψαροκαλύβα βρίσκεσαι, μην το ξεχνάς».

Κάθισε κοντά στο παράθυρο, πάνω σ' ένα ευδιασπτό σεντόνι που κάλυπτε το αχυρένιο στρώμα. Τον λιτό χώρο κρυφοκοίταξε ένα θολό φεγγάρι. Το φως του άγγιξε απαλά τα λίγα πράγματα που βρίσκονταν μες στο καλύβι, διαλύοντας κάθε ίσκιο που τρύπωνε εκεί μέσα. Ένα αγνό, ανίσκιο φως άπλωσε ομοίως το σεντόνι του πάνω από κείνες τις στιγμές. Δεξιά, απλωμένα δίχτυα με μια σαΐτα μπερδεμένη ανάμεσά τους, περίμενε ένα χέρι για να μπαλώσει τις τρύπες που έγιναν από το σπαρτάρισμα μιας πλούσιας ψαριάς. Σκόρπια αγκίστρια περίμεναν να

πιάσουν δουλειά στην άκρη ενός παραγαδιού, ενώ δυο κουβάρια πετονιά πλάι σ' ένα κουβαδάκι με δολώματα, φανέρωνε ότι κάποιος νοικοκύρευε όλα αυτά τα σύνεργα της ψαρικής.

«Κλείσε τα μάτια σου κι ανάσανε βαθιά», της είπε, «κι ύστερα πες μου ποια μυρωδιά σε άγγιξε».

Φελλός και κατράμι, ξερά φύκια και ιώδιο, μουχλιασμένη αρμύρα από το αλάτι που είχε σβολιάσει στα καδρόνια του πατώματος, κεριά που άλειφαν τα δίχτυα για να γλιστρούν και να μην κομματιάζουν τα χέρια όταν τα τραβούσαν, νωπή ψαρίλα και ρακί: αυτές ήταν οι μυρωδιές του χώρου. Κι έτσι όπως είχε τα μάτια της κλειστά, την άρπαξε το παρελθόν και τη μέτεφερε αντίκρου στη σκληρότερη ανάμνησή της. Παρόν και παρελθόν, οι συμπληγάδες που έλιωσαν την ψυχή της μέχρι που έσταξε δάκρυ. Οι μυρωδιές που την περιέβαλλαν, την υπέβαλλαν μονομιάς σε μιαν αυθόρμητη ύπνωση για να ανταμωθεί με μια παλιά απουσία. Όλο απουσίες η ζωή της: πρώτα των γονιών της, έπειτα του Έκτορα.

Ξανάγινε παιδί. Πριν έρθει ο Έκτορας και τη σώσει, πριν μεγαλώσει και τον αγαπήσει αλλιώς από πατέρα, προτού αλλάξει το ριζικό της Κύπρου από ξένες βλέςεις, βρέθηκε πάλι μαζί με τον εξ αίματος πατέρα της στη βάρκα τους, που μύριζε τα ίδια αρώματα: ψαρίλα, αρμύρα, κατράμι, ιώδιο. Κι όλα αυτά συνέθεταν το άρωμα της θαλπωρής, της ηρεμίας, της αγάπης.

«Μυρίζει θάλασσα και γαλήνη εδώ. Μ' αρέσει», του είπε καταπίνοντας το ξέμπαρκο δάκρυ που είχε ξεπροβάλει στα βλέφαρα. «Να που τα πράγματα μιλούν μ' ένα δικό τους τρόπο», συνέχισε ξαφνιάζοντάς τον.

«Εσύ ως αρχαιολόγος δεν πρέπει να το ανακαλύπτεις τώρα αυτό».

«Έτσι είναι. Τα πράγματα έχουν να διηγηθούν ιστορίες που ούτε μπορείς να τις φανταστείς. Καλύτερα κι απ' τους ανθρώπους τις πιο πολλές φορές».

«Βλέπεις αυτόν το σουγιά;» της είπε, τραβώντας απ' την

τσέπη του ένα σιδερικό με μια κρούστα σκουριάς στη μια του όψη. «Τον έχω από παιδί. Μ' αυτόν κάποτε εγώ κι ένας φίλος κόψαμε τις φλέβες μας και ανταλλάξαμε το αίμα μας για να γίνουμε αδέρφια. Παιδιάστικες ουτοπίες... Μπορείς να διανοηθείς τι σημαίνει τούτο το πράγμα για μένα, αφότου μ' εκείνον έπρεπε να χωριστώ; Ετούτος ο σουγιάς είναι η απόδειξη της χαμένης μου αθωότητας».

Κούνησε το κεφάλι η Μελίνα. Της άρεσε μέσα κι έξω του αυτός ο άντρας. Για πρώτη της φορά τον παραλλήλιζε στο βάθος του με τον Έκτορα. *Θα φταίει ο τόπος που βαθαίνει τόσο τις σκέψεις*, πέρασε η εκδοχή απ' το νου της. Ήθελε να μάθει περισσότερα για εκείνον το σουγιά και για τη σχέση που ακροθιγώς της μίλησε. Δε ρώτησε όμως. Ήταν αργά, κρούνε, και τα ρίγη του ενθουσιασμού δεν της άφηναν περιθώρια για λόγια.

Την ίδια ώρα ένα σμάρι ορτύκια πέταξε πάνω απ' την καλύβα. Κι όπως το φτέρωμά τους έγινε σκούρα πλερέζα πάνω στο φεγγαρίσιο φως, άπλωσε μια πινελιά σκοτάδι στα μάτια τους οδηγώντας την κουβέντα αλλού.

«Να 'χα ένα δίκαννο... Εδώ στα μέρη μας είναι το καλύτερο κυνήγι. Λένε ότι παλιότερα έστελναν ορτύκια στη Μασσαλία από τη Μάνη για τα τραπέζια των αρχόντων».

«Πώς κι έτσι άοπλος εσύ; Άκουσα ότι σ' αυτά τα μέρη κοιμάστε μαζί με τα όπλα σας».

«Κάποιοι είμαστε αλλιώτικοι», της πέταξε, ενοχλημένος από τη γενίκευση.

«Με συγχωρείς. Είναι αργά. Οι φίλοι μου θ' ανησυχούν. Πρέπει να πηγαίνουμε».

«Πού δουλεύεις;»

«Στον Πύργο Διρού, στον Πύργο των Σκλαβουνακαίων».

«Θα 'ρθω αύριο. Έχεις πολλά να μάθεις που δεν ξέρεις».

«Νιώθω τόσο γαλήνια απόψε. Σαν να άλλαξα πλανήτη. Όμως πέρασε η ώρα».

Της έπιασε απαλά το πρόσωπο μες στις δυο παλάμες του.

Τα χέρια του ήταν τραχιά, ψημένα στο αλάτι και το καπράμι του καρραβιού. Οι ρόζοι μες στις χούφτες ζωγράφιζαν χάρτες εμπειρίας. Η αφή του ανίχνευσε μες στο μισοσκοτάδο το στόμα της που είχε ξεραθεί απ' τη γεύση του αλμυρού νοτιά. Κάτω από τα δάχτυλά του ένωσε τα χείλη της να τρεμουλιάζουν σαν φτερά φοβισμένης πεταλούδας στην αναμονή της επαφής.

«Μη φοβάσαι. Ένα φιλή μόνο... Ένα...» της είπε με κομμένη ανάσα.

Έσκυψε και τη φίλησε. Ήταν τόσος ο αιφνιδιασμός, που δεν πρόλαβε να αντιδράσει. Ήταν ένα φιλή πειρατικό, παθιασμένο, που την αναστάτωσε σύγκορμη. Ένα φιλή αλλιώςικο απ' το φιλή του Έκτορα που έμοιαζε με τροχάδην σε πεδιάδα, που είχε βάθος αλλά όχι ένταση. Μούδιασε ολόκληρη και ένωσε σαν μια υγρασία να διέτρεχε το κορμί της και να κυλούσε ανάμεσα στους μηρούς της.

«Πώς σε λένε;» τον έκοψε λαχανιασμένη.

«Μάρκο. Μάρκο Μάντακα», της απάντησε προσπαθώντας να αυτοκυριαρχηθεί.

«Εμείς οι δυο νομίζω ότι έχουμε βεντέτα μεταξύ μας», του είπε για να ηρεμήσουν κάπως τα πνεύματα. «Έτσι διάβασα σ' ένα βιβλίο. Οι Χρυσολοράδες και οι Μαντακαίοι βρίσκονται χρόνια σε βεντέτα».

«Κι εσύ τι σχέση έχεις μ' αυτό;» απόρησε ο άντρας.

«Το επώνυμό μου είναι Χρυσολορά».

Σκοτείνιασε το βλέμμα του. «Από πού είσαι;» την ξαναρώτησε ξαφνιασμένος.

«Από την Κύπρο».

«Κι εδώ πώς βρέθηκες;»

«Μεγάλη ιστορία». Το βλέμμα της καρφώθηκε σ' ένα απροσδιόριστο σημείο. «Φεύγουμε;»

«Ό,τι προστάξεις», της απάντησε με φωνή σπασμένη όχι από πόθο αλλά απ' το ξάφνιασμα που νιώθει όποιος νομίζει ότι τα ξέρει όλα αλλά εντέλει δεν ξέρει τίποτε. Ωστόσο δεν

προχώρησε ο νους του πέρα απ' τη συνωνυμία και έπαψε την ανάκριση.

Για δυο λεπτά ακόμη κοίταξαν το φεγγάρι και τον ορίζοντα που απλωνόταν πέρα απ' τα μάτια τους. Η θάλασσα είχε αgridέψει και ο βυθός πίσω απ' τα βράχια έβγαζε έναν ήχο σαν βρυχηθμό πρωτόγονου κήτους. Μια σκούρα σκιά φαινόταν να κινείται πλάι στα αφρισμένα κύματα που όσο πλησιάζε προς την παράγκα έπαιρνε το σχήμα ξερακιανού γυναικείου σώματος ντυμένου στα ολόμαυρα. Ο άνεμος παιδευόταν να της κλέψει τη μαύρη της μαντίλα κι εκείνη κοντοστάθηκε για να σφίξει τον κόμπο κάτω από το πιγούνι της. Στο χέρι της κρατούσε ένα ξύλο για να ισορροπεί πάνω στις πέτρες και πότε πότε κοντοστεκόταν και κοιτούσε την ερημιά του φεγγαριού.

«Ποια είναι αυτή; Την ξέρεις;»

Στάθηκε για λίγο σκεπτικός κι έπειτα είπε, «η μάνα μου», έσκυψε το κεφάλι και τη σκούνησε να φύγουν.

«Πάμε. Είναι αργά», επανέλαβε εκείνη, και η προηγούμενη μαγεία έσβησε σαν αποτσιγάρο κάτω από το βαρύ πέλημα της θλίψης.

Η επιστροφή ήταν ολότελα βουβή μες στο αυτοκίνητο που ο Μάρκος είχε νοικιάσει. Μόνο κάποια στιγμή άπλωσε το χέρι του ν' αγγίξει το δικό της και εκείνη τραβήχτηκε όσο ακόμη δεν είχε βγάλει την ετυμηγορία της για όσα συντελέστηκαν μες στην καλύβα με το ανίσκιο φως. Θα έπρεπε κανονικά να του είχε θυμώσει και να το 'χε βάλει στα πόδια. Δεν το έκανε. Ούτε έφυγε ούτε ήταν θυμωμένη. Αντίθετα, τα χείλη της αποζητούσαν κι άλλο φιλή. Όταν έφτασαν στο πανδοχείο του Πανουρέα, του είπε μια καληνύχτα με μειλίχια, υποταγμένη φωνή. Και όταν ξάπλωσε στο κρεβάτι της πλάι στο άδειο ως το ξημέρωμα κρεβάτι της Θάλειας, το μόνο που αναλογιζόταν, τυλιγμένη με το σάλι που της είχε δωρίσει εκείνος, ήταν ότι λαχταρούσε άλλη μια δόση από το άγγιγμά του, ενώ η ανεμοδούρα μέσα της δεν άφηνε τα βλέφαρά της να γείρουν.

Την ίδια νύχτα, απενίζοντας ένα ομιχλώδες νεφέλωμα στον σκοτσέζικο ουρανό, σε μια κουνιστή πολυθρόνα που του θύμιζε πάντα τη Μελίνα, καπνίζοντας σαν τσιμινιέρα πλάι στον κοιμισμένο Μόρτη, μάτι δεν έκλεισε και ο Έκτορας. Κοιτώντας τρεις φωτογραφίες αραδιασμένες δίπλα δίπλα, ένιωθε την ψυχή του να δέρνεται από το σπαραγμό. Η Σεβαστή, η Νιόβη και η Μελίνα ήταν οι αγάπες που έχασε. Απόψε ολοφυρτόταν και για τις τρεις, αλλά περισσότερο για εκείνη που με το ζόρι τη διατηρούσε στη σκέψη του ως τα τώρα ζωντανή. Απόψε την αποχαιρέτησε τη Νιόβη. Την άφησε να ανέβει στη βάρκα της λήθης δίνοντάς της ραντεβού για κάποτε... Τη φαντάστηκε να του κουνάει το μαντίλι της γελώντας. Το χαμόγελό της το θυμόταν. Και το φιλί που έδωσε στη φωτογραφία της ήταν προσκύνημα και όχι έρωτας.

Δε φτάνει η χρήση του τρίτου προσώπου για να διηγηθείς μια ιστορία δική σου σαν να την έζησε ένας άλλος. Πώς λογαριάζεις την αγάπη και το μίσος αν ξέρεις τη μισητή αλήθεια μόνο; Δεν

ήμουν μάρτυρας του τέλους σου, Έκτορα. Ούτε μάρτυρας της σκέψης σου. Μόνο το κλειδωμένο σου συρτάρι ήταν, και σε όσα μου είπε, δίνω βάση. Ήμουν το μήλο ανάμεσα σε σένα και το Μάρκο για να δοκιμαστεί ως το τέλος η ψυχή, να αντέξει ή να γονατίσει από το χρέος της βεντέτας. Μόνο που μου έμεινε για πάντα η απορία τι έγινε στις αετοφωλιές. Ο θάνατός σου ήταν ο θρίαμβος ή η παρακμή του μίσους;

Ο θάνατος του συγγραφέα Έκτορα Χρυσολορά γίνεται αιτία η Μελίνα να σκαλίζει τα προσωπικά του πράγματα. Ένα συρτάρι, κλειδωμένο ως τώρα, «σπάζει» τη σιωπή του και η ηρωίδα ανακαλύπτει το καλά κρυμμένο ως τώρα παρελθόν του, την κατάρα που απειλούσε να ρημάξει τη ζωή του και έναν αλησμόνητο έρωτα.

Από τη Μάνη ως την Κύπρο, από τη βασιλεία και την Επταετία ως τη Μεταπολίτευση, ξεδιπλώνεται η ζωή ενός άντρα που αγάπησε με πάθος και πάλεψε ανάμεσα στο χρέος και στα πιστεύω του.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΝΟΣ Α.Ε.
ΜΑΥΡΟΜΙΚΑΛΗ 1 – 105 76 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ: 210 33 02 234 • FAX: 210 33 02 095
www.psichonos.gr • e-mail: info@psichonos.gr

